

STANOWISKO

Zarządu Krajowego WZZ „Solidarność – Oświata”

z 30 września 2016 r.

w sprawie planowanych zmian w systemie oświaty

Wolny Związek Zawodowy „Solidarność – Oświata” domaga się odstąpienia Minister Edukacji Narodowej od wprowadzania planowanych zmian w systemie oświaty z dniem 01.09.2017 r.

Po analizie projektów: ustawy – Prawo oświatowe oraz ustawy Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe stwierdzamy, że nie udzielają one satysfakcjonujących odpowiedzi na wielokrotnie podnoszone przez związki zawodowe kwestie.

Przede wszystkim brak jest propozycji całościowych zmian w podstawie programowej kształcenia ogólnego i kształcenia zawodowego. Brak jest też całościowej propozycji ramowych planów nauczania na poszczególnych etapach kształcenia i w poszczególnych klasach – zarówno w nowej ośmioletniej szkole podstawowej, jak i czteroletnim liceum ogólnokształcącym oraz szkołach branżowych pierwszego i drugiego stopnia.

WZZ „Solidarność – Oświata” negatywnie ocenia zamiar wprowadzenia dwuletniej szkoły branżowej drugiego stopnia oraz tzw. matury branżowej. Uważamy, że jest to znaczne ograniczenie dla młodzieży zamierzającej kształcić się dalej na studiach licencjackich (inżynierskich) i magisterskich. Wprowadzenie matury branżowej doprowadzi do niespotykanej dotychczas sytuacji, gdy osoba posiadająca tytuł inżyniera będzie musiała przed podjęciem studiów magisterskich zdać najpierw egzamin dojrzałości z przedmiotów rozszerzonych! **WZZ „Solidarność – Oświata” proponuje, aby szkoła branżowa drugiego stopnia była trzyletnia i dawała możliwość uzyskania normalnej matury.** Warto w tym kontekście skorzystać z pozytywnych doświadczeń 3-letniego technikum na podbudowie 3-letniej zasadniczej szkoły zawodowej.

WZZ „Solidarność – Oświata” uważa, że błędna jest propozycja, aby jednym z warunków przyjęcia kandydata do szkoły branżowej drugiego stopnia było ukończenie przez niego szkoły branżowej pierwszego stopnia w roku szkolnym bezpośrednio poprzedzającym rok szkolny, w który ubiega się on o przyjęcie do szkoły branżowej drugiego stopnia. Uważamy, że stanowi to istotne ograniczenie drożności systemu dla absolwentów szkoły branżowej pierwszego stopnia i należy z tego warunku zrezygnować. Należy ponadto

ujednolicić nazwy przedmiotów zawodowych, określić programy do przedmiotów zawodowych a także obligatoryjnie ustalić podział na grupy max. 12-osobowe.

WZZ „Solidarność – Oświata” z uznaniem przyjmuje propozycję Ministerstwa Edukacji Narodowej uwzględnienia w ramowych planach nauczania doradztwa zawodowego (po 10 godzin w klasach VII i VIII szkoły podstawowej i po 10 godzin w klasach I i II liceum ogólnokształcącego). To zdecydowanie bardzo dobry pomysł. Należałoby jednak rozważyć, czy zasadniejsze nie byłoby wprowadzenia zajęć z doradztwa zawodowego w klasie II i III liceum ogólnokształcącego (zamiast w klasie I) – w klasie III młodzież będzie podejmowała decyzje o wyborze przedmiotów rozszerzonych, z których będzie zdawać maturę a więc będzie podejmować decyzje o swojej dalszej ścieżce rozwoju. Wtedy też potrzebne byłoby wsparcie ze strony profesjonalnego doradcy zawodowego.

WZZ „Solidarność – Oświata” stoi na stanowisku, że przy konstruowaniu ramowych planów nauczania dla szkoły podstawowej i liceum ogólnokształcącego należy wziąć pod uwagę propozycję większej elastyczności dla dyrektorów i rad pedagogicznych.

WZZ „Solidarność – Oświata” proponuje:

1. zwiększenie liczby godzin do dyspozycji dyrektora szkoły do 2 godzin na oddział na wszystkich etapach kształcenia;
2. dopracowanie przepisów dotyczących przeznaczenia godzin do dyspozycji dyrektora w taki sposób, aby mogły być one przeznaczone na zwiększenie liczby godzin zajęć obowiązkowych z niektórych przedmiotów (w zależności od potrzeb klasy) lub też na realizację potrzeb i zainteresowań uczniów (np. zajęcia wyrównawcze, koła zainteresowań, indywidualizacja pracy z dziećmi zgodnie z opiniami poradni psychologiczno – pedagogicznych o dostosowaniu warunków nauczania etc.);
3. począwszy od V klasy szkoły podstawowej określić dolną i górną granicę liczby obowiązkowych zajęć edukacyjnych w tygodniu, co pozwoli w sposób elastyczny zwiększyć w danej klasie liczbę obowiązkowych zajęć (zgodnie z występującymi potrzebami) oraz łatwiej rozłożyć godziny z przedmiotów, dla których określono wspólną liczbę godzin na danym etapie np. 18 godzin w szkole podstawowej z przeznaczeniem na biologię, geografię, fizykę i chemię;
4. w nowej podstawie programowej wskazane byłoby oddzielnie dla klasy czwartej szkoły podstawowej określenie szczegółowych wymagań dla wszystkich przedmiotów oraz warunków i sposobu ich realizacji – z uwagi na fakt, że klasa czwarta ma stanowić łagodne przejście dla dzieci z I etapu edukacyjnego do dalszych etapów kształcenia;
5. w związku z propozycją zwiększenia liczby godzin zajęć z historii należy zadbać o dobrą korelację w zakresie doboru treści nauczania pomiędzy historią a językiem polskim i geografią (m.in. znajomość mapy);

6. na obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego należy obligatoryjnie zapewnić podział na grupy w oddziałach liczących co najmniej 24 uczniów.

Wolny Związek Zawodowy „Solidarność – Oświata” konsekwentnie domaga się od Minister Edukacji Narodowej określenia standardów liczebności oddziałów i szkół poszczególnych typów. Uważamy, że w szczególnych przypadkach (dotyczy to przede wszystkim wielkich miast) należy w przepisach wprowadzić kilkuletni okres przejściowy na dostosowanie się jednostek samorządu terytorialnego (JST) do ustawowych wymogów. Wymagałoby to jednak zgody wyrażanej każdego roku przez właściwego kuratora oświaty po przeanalizowaniu merytorycznych argumentów danej JST.

WZZ „Solidarność – Oświata” uważa, że występujący niż demograficzny jest doskonałą okazją do ucywilizowania warunków nauczania i zdecydowanego poprawienia warunków pracy nauczycieli. **Uważamy, że maksymalna liczebność oddziału w szkole podstawowej to 20 dzieci a w szkole średniej to 30 uczniów.** Należy ponadto obligatoryjnie wskazać przedmioty, gdzie musi nastąpić podział na grupy np. wychowanie fizyczne, języki obce, fizyka, chemia, informatyka. Liczebność grup nie powinna przekraczać 12 osób.

Analizowane projekty ustaw milczą też w istotnej kwestii kwalifikacji nauczycieli do nauczania nowych przedmiotów. Klasycznym przykładem jest duża grupa nauczycieli, którzy ukończyli w minionych latach wyłącznie studia w zakresie przyrody – czy nabędą oni z mocy prawa uprawnienia do nauczania w szkole podstawowej biologii i geografii?

Nie ma też żadnych propozycji ze strony Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczącej rozwiązania problemu nauczania języka obcego w przedszkolach. Uważamy, że nie powinno odbywać się to kosztem nauczycieli wychowania przedszkolnego. Należy zatem jasno określić w przepisach, że język obcy jest nauczany przez drugiego nauczyciela i w małej grupie dzieci – w obecności nauczyciela prowadzącego daną grupę przedszkolną.

Wolny Związek Zawodowy „Solidarność – Oświata” negatywnie ocenia proponowane rozwiązania w części dotyczącej nauczycieli i pracowników z likwidowanych gimnazjów – dotyczy w szczególności tych przypadków, gdzie JST nie podejmie decyzji o przekształceniu gimnazjum w inny typ szkoły.

Wskazujemy, że zaproponowane rozwiązania – a w zasadzie jedno: stan nieczynny lub jednorazowa odprawa – nie pozwalają na zastosowanie innych rozwiązań np. skorzystania z programu przekwalifikowania lub programu dobrowolnych odejść z zawodu.

Uważamy, że propozycja stworzenia przy kuratorze oświaty „banku” szukających pracy nauczycieli jest całkowicie chybiona. Proponowany przepis nie nakłada na dyrektora szkoły żadnego obowiązku i nie jest obarczony żadną sankcją za niezastosowanie się do niego. Zdecydowanie lepszym i skuteczniejszym rozwiązaniem, naszym zdaniem, byłoby nadanie kuratorowi oświaty prawa do skierowania takiego nauczyciela do pracy w danej szkole i nałożenie na dyrektora szkoły obowiązku przyjęcia go do pracy na danym stanowisku. W obecnej formule projektowane przez MEN przepisy są tylko pozorowaniem rozwiązania drastycznego problemu zwolnień nauczycieli.

WZZ „Solidarność – Oświata” opowiada się konsekwentnie za stworzeniem przez MEN takich przepisów, które uniemożliwią dyrektorom szkół i organom prowadzącym blokowanie zatrudniania nauczycieli i pracowników z placówek zagrożonych likwidacją. MEN, planując zmiany, nie bierze pod uwagę stanu faktycznego – szczególnie w wielkich miastach. Przy konstruowaniu przepisów pomijany jest fakt, że faktyczną władzę w znacznej części JST sprawują przedstawiciele partii politycznych, które są od roku w ostrej opozycji do obecnej formacji rządzącej w Polsce. **WZZ „Solidarność – Oświata”, po raz kolejny, domaga się od MEN takich zapisów prawnych, aby nauczyciele i pozostali pracownicy oświaty nie stali się ofiarami w bezpardonowej walce toczonej przez partie polityczne!** Przypominamy, że edukacja jest bardzo wrażliwą sferą życia społecznego i wymaga wypracowywania szerokiego konsensusu zarówno co do kierunku zmian, jak i szczegółowych rozwiązań.

Wolny Związek Zawodowy „Solidarność – Oświata” wnioskuję do Premier Rządu Beaty Szydło oraz Minister Edukacji Narodowej Anny Zalewskiej o wszczęcie rokowań z reprezentatywnymi związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli w sprawach:

1. niezwłocznego przywrócenia nauczycielom prawa do wcześniejszej emerytury (tj. wcześniejszego brzmienia art. 88 Karty Nauczyciela) – umożliwi to m.in. zmniejszenie liczby zwalnianych nauczycieli z przyczyn związanych z reorganizacjami oraz umożliwi nabór młodych osób do zawodu;
2. ustalenia 12-miesięcznego stanu nieczynnego dla nauczycieli i 12-miesięcznej odprawy w przypadku zastosowania art. 20 Karty Nauczyciela – utrzymanie dotychczasowych przepisów nie daje faktycznych możliwości rozwiązania problemu, gdyż najwcześniej zmiany mogą pojawić się dopiero po upływie 10 miesięcy;
3. przyjęcia „Programu dobrowolnych odejść z zawodu” zakładającego wypłacenie osobom zainteresowanym odejściem z zawodu odprawy w wysokości np. 5-letnich zarobków tj. zastosowania wobec nauczycieli rozwiązań, które Państwo Polskie stosowało wobec innych grup zawodowych w sektorach, które poddawane były restrukturyzacji podczas

ostatnich 20 lat; program winien zostać sfinansowany ze środków budżetu centralnego

4. umożliwienia nauczycielom z placówek zagrożonych likidacją przekwalifikowania się; program mógłby być finansowany ze środków centralnych np. Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

Reasumując, Wolny Związek Zawodowy „Solidarność – Oświata” domaga się przesunięcia decyzji o dokonaniu zmian w dotychczasowym systemie edukacji o minimum 1 rok tj. wdrażania zmian najwcześniej od 01.09.2018 r.

Takie rozwiązanie umożliwi Ministerstwu Edukacji Narodowej oraz związkom zawodowym zrzeszającym nauczycieli i pracowników oświaty wypracowania rozwiązań, które będą mogły być zaakceptowane przez środowisko. Uniemożliwi też manipulowanie opinią publiczną przez te środowiska polityczne, które proponowane zmiany w oświacie traktują tylko jako swoiste „paliwo” do walki politycznej.

Wiceprzewodnicząca
Zarządu Krajowego

Barbara Belicka

Przewodniczący
Wolnego Związku Zawodowego
„Solidarność-Oświata”

Sławomir Wittkowitz